

Dosarul nr. 2ra-152/22
2-21044633-01-2ra-26012022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Ciubotaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. D. Dulghieru, I. Secieru, M. Anton)

DECIZIE

01 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Gobjila Sergiu,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gobjila Sergiu
împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Preturii sectorului Botanica și Ministerului
Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la repararea
prejudiciului și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 18 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost admis apelul declarat de Primăria municipiului Chișinău și Pretura sectorului
Botanica și a fost casată hotărârea din 27 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Centru, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă,

constată:

La data de 15 noiembrie 2019, Gobjila Sergiu a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Primăriei mun. Chișinău, Preturii sectorului Botanica și Ministerului
Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la repararea
prejudiciului și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că pe rolul Judecătoriei Chișinău,
sediul Centru s-a aflat spre examinare cauza contravențională intentată față de dânsul
de către Primăria mun. Chișinău, Pretura sect. Botanica în baza procesului-verbal cu
privire la contravenție nr. 42/BO din 20 august 2018, fiind învinuit de comiterea
contravenției prevăzute la art. 179 din Codul contravențional – executarea construcțiilor
de orice categorie, a lucrărilor de modificare, reamenajare, consolidare și reparație
capitală a clădirilor și edificiilor, indiferent de tipul de proprietate și de destinație, fără

autorizație de construcție, precum și a construcțiilor ce cad sub incidența legislației privind calitatea în construcții fără licență eliberată în modul stabilit.

A menționat că prin hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost anulat procesul-verbal cu privire la contravenție nr.41/BO din 20 august 2018 și încetat procesul contravențional, conform art. 441 alin. (1) lit. f) din Codul contravențional – nu este identificat făptuitorul.

Reclamantul a afirmat că în cadrul procesului contravențional a suportat cheltuieli de asistență juridică în cuantum de 5000 de lei, fiind reprezentat în proces de către avocatul ales Cristina Ermurache.

Gobjila Sergiu consideră că, deoarece a fost constatată prin hotărâre judecătorească irevocabilă ilegalitatea acțiunilor agentului constatator Moldovanu Lilian, specialist principal în cadrul Serviciului arhitectură și construcții din cadrul Preturii sect. Botanica, prin întocmirea în privința lui a procesului-verbal cu privire la contravenție, este îndreptățit la compensarea cheltuielilor de judecată suportate.

Reclamantul și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. 383 alin. (3), 384 alin. (2) lit. u) din Codul contravențional, art. 10 alin. (1), 1404 alin. (1), 1405 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare la momentul examinării cauzei contravenționale) și art. 3 alin. (1) lit. a) și alin. (2), 6 lit. b), 7 lit. d) și e), 13 alin. (1) și (2) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998.

A solicitat încasarea din bugetul de stat solidar cu bugetul Primăriei mun. Chișinău și al Preturii s. Botanica în beneficiul său a cheltuielilor de asistență juridică suportate la examinarea cauzei contravenționale în sumă de 5000 de lei, precum și a cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezentul litigiu în sumă de 5000 de lei.

Prin hotărârea din 27 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Gobjila Sergiu suma de 5000 de lei cu titlu de asistență juridică suportată în cauza contravențională și 2500 de lei cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 24 august 2020 Gobjila Sergiu, reprezentată de avocatul Ermurachi Cristina, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerinței de încasare a cheltuielilor de asistență juridică și emiterea în această parte a unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă integral, cu încasarea totodată a cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei în apel.

La 24 august 2020 Pretura sect. Botanica a declarat apel împotriva hotărârii din 27 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

La 26 august 2020 Primăria mun. Chișinău a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin încheierea din 12 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Gobjila Sergiu, reprezentată de avocatul Ermurachi Cristina împotriva hotărârii din 27 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 01 octombrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Gobjila Sergiu și a fost casată încheierea din 12 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău la etapa primirii cererii de apel.

Prin încheierea din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Gobjila Sergiu, reprezentată de avocatul Ermurachi Cristina.

Prin decizia din 02 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Gobjila Sergiu și a fost casată încheierea din 12 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, la etapa de punere pe rol a cererii de apel.

Prin decizia din 18 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Pretura sect. Botanica și Primăria mun. Chișinău și a fost casată hotărârea din 27 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea depusă de Gobjila Sergiu a fost respinsă.

La data de 02 august 2021, Gobjila Sergiu a declarat recurs împotriva deciziei din 18 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, la etapa primirii pe rol a cererii sale de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel a fost emisă cu încălcarea esențială a legislației, prin aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural. Instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat normele de drept material și procedural și a dat o apreciere greșită circumstanțelor importante pentru soluționarea justă a cauzei.

A indicat că este eronată concluzia instanței de apel precum că pretențiile urmau a fi înaintate față de Consiliul municipal Chișinău și nu față de Primăria mun. Chișinău, or, conform art. 5 alin. (1) din Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28 decembrie 2006, autoritățile administrației publice locale prin care se realizează autonomia locală în sate (comune), orașe (municipii) sunt consiliile locale, ca autorități deliberative, și primarii, ca autorități executive. Totodată, conform art. 13 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Recurentul a susținut că are dreptul de a i se recupera prejudiciul cauzat, inclusiv în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, chiar dacă contravenția nu este indicată expres printre temeiurile enumerate în art. 6 din Legea dată, or, Primăria mun. Chișinău

în cazul dat are calitatea unui organ de urmărire penală, investită cu dreptul de a constata contravenția și de a aplica sancțiuni, respectiv, de a suporta și consecințe ca rezultat al acțiunilor sale ilegale. Astfel, exponentul statului cu privire la constatarea contravențiilor prevăzute de art. 179 din Codul contravențional este Primăria mun. Chișinău, fiind organul prin care statul exercită controlul asupra unui anumit spectru de acțiuni ale cetățenilor.

Totodată, Gobjila Sergiu a menționat că instanța de apel neîntemeiat și ilegal a restituit apelul său declarat împotriva hotărârii primei instanțe, fapt ce impune casarea deciziei recurate și restituirea cauzei spre rejudecare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 18 februarie 2021.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la data de 01 iunie 2021 la adresa electronică a reprezentantului recurentului, avocatul Ermurache Cristina (f.d. 141, volumul I).

Astfel, recursul, declarat la 02 august 2021, este în termen.

La data de 04 februarie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Primăria mun. Chișinău, Pretura sect. Botanica și Ministerul Justiției (f.d. 22, 24-26 volumul II), cu înștiințarea despre depunerea referinței.

Referințe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 20 aprilie 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele dosarului rezultă că la 20 august 2018 agentul constator Moldovanu Lilian, specialist principal Serviciul arhitectură și construcții din cadrul Preturii sect. Botanica, a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 42/BO, pentru faptul că la 20 august 2018, ora 10:00, Gobjila Sergiu, aflându-se în mun. Chișinău, str. Trandafirilor, 31/3, ap. 1, în calitate de proprietar al imobilului, executa lucrări neautorizate de demolare a mai multor pereți capitali din interiorul apartamentului, fiindu-i imputată comiterea contravenției prevăzute de art. 179 din Codul contravențional (f.d. 6, volumul I).

Prin hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost anulat procesul-verbal cu privire la contravenție nr.41/BO din 20 august 2018 și încetat procesul contravențional, conform art. 441 alin. (1) lit. f) din Codul contravențional – nu este identificat făptuitorul (f.d. 7-11, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Gobjila Sergiu a solicitat încasarea din bugetul de stat solidar cu bugetul Primăriei mun. Chișinău și al Preturii s. Botanica în beneficiul său a cheltuielilor de asistență juridică suportate la examinarea cauzei contravenționale în sumă de 5000 de lei, precum și a cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezentul litigiu în sumă de 5000 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Gobjila Sergiu suma de 5000 de lei cu titlu de asistență juridică suportată în cauza contravențională și 2500 de lei cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză, în rest acțiunea fiind respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Pretura sect. Botanica și Primăria mun. Chișinău, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o hotărâre nouă, prin care acțiunea depusă de Gobjila Sergiu a fost respinsă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, constată că decizia instanței de apel este contradictorie.

În conformitate cu 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

În conformitate cu 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor

de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Materialele cauzei atestă că în decizia din 18 februarie 2021, instanța de apel a reținut că, deși necesitatea suportării cheltuielilor de asistență juridică este determinată de realizarea efectivă a dreptului reclamantului la apărare în cadrul procesului contravențional, iar dovada suportării efective a acestor cheltuieli a fost prezentată instanței, totuși, a constatat lipsa la dosar a probelor ce ar dovedi caracterul rezonabil al cheltuielilor pretinse de Gobjila Sergiu, în condițiile în care nu au fost prezentate raportul în detaliu de activitate a avocatului Cristina Ermurachi în cadrul dosarului contravențional vizat în vederea probării acțiunilor întreprinse de aceasta, a actelor procedurale în care a participat avocatul, a volumului de implicare a avocatului în soluționarea cauzei contravenționale și dacă soluția instanței de judecată în cauza respectivă a constituit o consecință anume a acțiunilor întreprinse de avocat. Raportul prezentat este unul sumar, ce nu permite deducerea caracterului rezonabil al cerințelor înaintate privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Totodată, instanța de apel a constatat, prin prisma art. 240 alin.(3) din Codul de procedură civilă, că prima instanță a adjudecat sumele pretinse de Gobjila Sergiu din contul statului prin intermediul Ministerului Justiției, deși pretențiile lui Gobjila Sergiu au fost îndreptate împotriva Preturii sect. Botanica și Primăriei mun. Chișinău, Ministerul Justiției fiind indicat doar în calitate de pârât, fără a fi înaintate pretenții împotriva acestuia, iar, instanța nu era îndreptățită de a depăși limitele pretențiilor înaintate.

La fel, instanța de apel a conchis că pârâților nominalizați nu le este imputabilă obligația de compensare a cheltuielilor de asistență juridică, suportate în cadrul procesului contravențional intentat în baza procesului-verbal cu privire la contravenție întocmit de agentul constator din cadrul autorității publice locale, în contextul în care potrivit Legii privind administrația publică locală, gestionarul bugetului local, din contul căruia se pretinde încasarea cheltuielilor suportate în cadrul procesului contravențional, este Consiliul municipal Chișinău, care în speță nu deține calitatea de pârât, în timp ce Pretura sect. Botanica și Primăria mun. Chișinău reprezintă organe executive, ce nu dispun de propriul buget pentru a le fi imputabilă vreo obligație de plată din numele autorității publice locale.

Din motivele expuse, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia de a respinge integral acțiunea depusă de Gobjila Sergiu.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție observă că motivarea instanței de apel este contradictorie, or, pe de o parte, instanța de apel a respins acțiunea din motivul lipsei la dosar a probelor ce ar dovedi caracterul rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică pretinse de către recurent, iar, pe de altă parte, a constatat că Preturii sect. Botanica și Primăriei mun. Chișinău nu le este imputabilă obligația de compensare a cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul procesului contravențional, iar față de Ministerul Justiției nu au fost înaintate pretenții, acesta fiind doar indicat în calitate de pârât.

Astfel, instanța de recurs constată că decizia contestată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, deoarece instanța, în cazul în care stabilește că pârâții indicați sunt necorespunzători, nu examinează acțiunea în fond și nu se expune asupra probelor prezentate în acest sens și invers, dacă ajunge la concluzia că pretențiile înaintate sunt neprobate, se prezumă deja că acestea au fost înaintate împotriva pârâtului corespunzător.

Pe când în cazul din speță, motivarea instanței de apel nu este clară, fapt ce indică incontestabil la încălcarea de către instanță a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării.

Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Se accentuează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Gobjila Sergiu.

Se casează integral decizia din 18 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gobjila Sergiu împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Preturii sectorului Botanica și Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la repararea prejudiciului și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Mariana Pitic